

Sygn. akt IX Ca 139/21

POSTANOWIENIE

Dnia 8 lutego 2023 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IX Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodnicząca:	Sędzia Bożena Charukiewicz
Protokolant:	st. sekr. sąd. Marta Borowska

po rozpoznaniu w dniu 8 lutego 2023 r. w Olsztynie na rozprawie

sprawy z wniosku Instytutu (...) - Państwowego Instytutu (...) z siedzibą w R.

z udziałem (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w G. oraz (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w K.

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji uczestnika (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w G. od postanowienia Sądu Rejonowego w Olsztynie z dnia 18 listopada 2020 r., sygn. akt X Ns 484/12,

p o s t a n a w i a:

I. zmienić zaskarżone postanowienie w punkcie 4 w ten sposób, że zasądzoną tam od uczestnika (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w G. na rzecz wnioskodawcy kwotę 1.595.829 zł obniżyć do kwoty 475.635 zł (czteryście siedemdziesiąt pięć tysięcy sześćset trzydzieści pięć złotych), oddalając wniosek w pozostałej części;

II. oddalić apelację w pozostałej części;

III. zasądzić od wnioskodawcy na rzecz uczestnika (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w G. kwotę 28.873,22 zł (dwadzieścia osiem tysięcy osiemset siedemdziesiąt trzy złote dwadzieścia dwa grosze) tytułem zwrotu części kosztów postępowania apelacyjnego i stwierdzić, że w pozostałej części wnioskodawca i uczestnicy ponoszą koszty postępowania apelacyjnego każdy w zakresie związanym ze swoim udziałem w sprawie.

Bożena Charukiewicz

sygn. akt IX Ca 139/21

UZASADNIENIE

Wnioskodawca Instytut (...) z siedzibą w R. wniósł o ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomościach składających się z działek (...), położonych w B., dla których Sąd Rejonowy w Olsztynie prowadzi księgi wieczyste nr (...) na rzecz uczestnika (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w G. za jednorazowym wynagrodzeniem w kwocie 8.160.720 zł.

W uzasadnieniu podał, że jest właścicielem przedmiotowych nieruchomości, które są obciążone urządzeniami przesyłowymi należącymi do uczestnika. Wskazał, że długość pasa obciążeń wynosi 20,4018 ha. Znajdują się tam linie

energetyczne niskiego napięcia 15 kV oraz linie 110 kV i 220 kV, należące do (...). Obciążenie działek w znaczny sposób ogranicza swobodę w ich korzystaniu i w sposób negatywny wpływa na wartość nieruchomości. Uczestnik korzysta z nieruchomości wnioskodawcy bez tytułu prawnego i nieodpłatnie.

(...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G. wniósł o oddalenie wniosku i zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu podał, że urządzenia energetyczne zostały posadowione legalnie, na podstawie decyzji wywłaszczeniowych, jeżeli chodzi o linie wysokiego napięcia 110 kV, zaś pozostałe linie zostały wybudowane na podstawie ustawy z 28 czerwca 1950r. o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli, która upoważniała właściwe zjednoczenia energetyczne do wstępu na posesje, wykonywania robót i zakładania urządzeń bez jakichkolwiek warunków. W piśmie z dnia 15 czerwca 2017 r. podniósł zarzut nabycia przez zasiedzenie służebności przesyłu na nieruchomościach wnioskodawcy.

W toku postępowania Sąd Rejonowy w Olsztynie wezwał do udziału w sprawie w charakterze uczestnika (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w K., który wniósł o oddalenie wniosku.

W uzasadnieniu przyznał, że jest właścicielem jednotorowej linii elektroenergetycznej 220 kV relacji (...) – W. A. położonej na nieruchomości oznaczonej jako działki ewidencyjne nr (...), objętej KW nr (...). Podniósł zarzut zasiedzenia służebności gruntowej o treści służebności przesyłu na nieruchomości wnioskodawcy.

Postanowieniem z 18 listopada 2020r. Sąd Rejonowy w Olsztynie ustanowił na nieruchomościach będących własnością wnioskodawcy na rzecz uczestnika (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w O. służebność przesyłu polegającą na uprawnieniu do korzystania z posadowionych na nich urządzeń elektroenergetycznych w postaci:

a) na nieruchomości położonej w B., składającej się z działek nr (...) o powierzchni 22,2508 ha i nr (...) powierzchni 9,2585 ha, dla której Sąd Rejonowy w Olsztynie prowadzi księgę wieczystą nr (...):

- linii napowietrznej dwutorowej WN 110 kV relacji M. – J., M. – J. z dwoma słupami energetycznymi kratowymi o nr (...)

- linii napowietrznej elektroenergetycznej SN 15 kV relacji O. J.- O. z odgałęzieniem do stacji transformatorowej O- (...) „(...)” i siedmioma słupami energetycznymi o numerach od(...)

- linii kablowej podziemnej NN 0,4 kV obwód (...) - 02 (działka nr (...)),

- linii napowietrznej dwutorowej WN 110 kV relacji M. – J., M. – J. z jednym słupem energetycznym kratowym o nr (...) (działka nr (...)),

zgodnie z ich przeznaczeniem, w szczególności dostępu oraz dojazdu w zakresie niezbędnym do ich prawidłowego i niezakłóconego działania, konserwacji, modernizacji, remontów i rozbioru - w granicach oznaczonych na mapie będącej załącznikiem nr 10 do opinii biegłego sądowego J. K. (1) znajdującej się na karcie 1910 akt sprawy, stanowiącej integralną część orzeczenia;

b) na nieruchomości położonej w B., składającej się z działek nr (...) o powierzchni 10,4768 ha, nr (...) o powierzchni 29,5749 ha i nr (...) o powierzchni 94,7863 ha, dla której Sąd Rejonowy w Olsztynie prowadzi księgę wieczystą nr (...):

- linii napowietrznej SN 15 kV relacji O. J.- O. z odgałęzieniem do stacji transformatorowej O- (...) „(...)” i jednym słupem energetycznym Nr (...) (działka nr (...)),

- linii napowietrznej SN 15 kV relacji O. Wschód – N. p. B. – odcinek nr (...) z czterema pojedynczymi słupami energetycznymi o nr (...) (działka nr (...)),

- linii kablowej podziemnej NN 0,4 kV – obwód (...)

- linii kablowej podziemnej NN 0,4 kV – obwód (...) (działka nr (...)),

zgodnie z ich przeznaczeniem, w szczególności dostępu oraz dojazdu w zakresie niezbędnym do ich prawidłowego i niezakłóconego działania, konserwacji, modernizacji, remontów i rozbiórki - w granicach oznaczonych na mapach będących załącznikami nr 11, 12 i 13 do opinii biegłego sądowego J. K. (1) znajdujących się na kartach 1911 -1913 akt sprawy, stanowiących integralną część orzeczenia; oddalił wnioski w pozostałej części; zasądził od uczestnika (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w G. na rzecz wnioskodawcy kwotę 1.595.829 zł tytułem jednorazowego wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu; oddalił wnioski stron o zasądzenie kosztów postępowania; nie obciążył uczestnika (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w K. wydatkami poniesionymi tymczasowo przez Skarb Państwa; rozstrzygnął zasadę poniesienia przez wnioskodawcę i uczestnika (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w G. pozostałych kosztów postępowania w ten sposób, że tymczasowo poniesionymi przez Skarb Państwa wydatkami obciążył po połowie wnioskodawcę i tego uczestnika, pozostawiając szczegółowe ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.

Sąd Rejonowy ustalił, że wnioskodawca Instytut (...) - Państwowy Instytut (...) w R. jest właścicielem działek o numerach ewidencyjnych: (...) położonych w B. w gminie S.. Działki te wchodziły w skład nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w Olsztynie prowadzi księgę wieczystą nr (...). Działki te do 10 marca 1991 r. były własnością Skarbu Państwa. Od 11 marca 1991 r. stanowią własność wnioskodawcy. Działki o nr (...) powstały z podziału działki o nr (...). Działki o nr (...) powstały w wyniku podziału działki o nr (...). Działka o nr (...) uległa podziałowi na działki o nr (...).

Przez działkę nr (...) przebiega fragment napowietrznej linii elektroenergetycznej średniego napięcia SN 15kV relacji O. J.- O. o długości ok. 78m wraz z jednym słupem pojedynczym nr (...). L. ta została wybudowana w 1961 r.

Przez w/w działkę przebiega również fragment napowietrznej linii elektroenergetycznej niskiego napięcia nN 0,4 kV o długości ok. 139 m wraz z trzema słupami pojedynczymi o nr (...) oraz fragment kablowej linii elektroenergetycznej niskiego napięcia nN 0,4 kV o długości ok. 26 m. L. te zostały wybudowane w 1983 r.

Urządzenia przesyłowe na działce nr (...) stanowią własność uczestnika (...) S.A. z siedzibą w G..

Przez działkę o numerze (...) przebiega fragment napowietrznej linii elektroenergetycznej średniego napięcia SN 15 kV relacji O. J.- O. o długości ok. 49 m. Linia ta została wybudowana w 1961 r.

Przez działkę tą przebiega również fragment napowietrznej linii elektroenergetycznej niskiego napięcia nN 0,4 kV o długości ok. 48 m wraz z jednym słupem pojedynczym nr(...) Linie te zostały wybudowane w 1983 r.

Urządzenia przesyłowe na działce nr (...) stanowią własność uczestnika (...) S.A. z siedzibą w G..

Przez działkę o numerze (...) przebiega fragment napowietrznej linii elektroenergetycznej średniego napięcia SN 15 kV relacji O. J.- O. o długości ok. 62 m wraz z jednym słupem(...). Linia ta została wybudowana w 1961 r.

Urządzenia przesyłowe na działce nr (...) stanowią własność uczestnika (...) S.A. z siedzibą w G..

Przez teren działki nr (...) przebiega napowietrzna linia elektroenergetyczna średniego napięcia SN 15 kV O. J. –O. oraz napowietrzna odnoga tej linii do stacji transformatorowej O- (...) „(...)”. Linia ta wybudowana została w 2010 r. Długość osi tej linii na działce nr (...) wynosi 36,83 m. L. ta podtrzymywana jest przez osiem słupów energetycznych, z czego jeden o nr (...)znajduje się na działce nr (...).

Działka ta o powierzchni 10,4768 ha położona jest przy ul. (...) nad jeziorem B.. Najbliższe jej otoczenie stanowi jezioro B., zabudowa mieszkalna B. oraz tereny niezabudowane przeznaczone pod zabudowę mieszkalną jednorodziną. Dojazd do działki ulica o nawierzchni asfaltowej. Działka położona jest w terenie uzbrojonym w sieć energetyczną, wodociągową, kanalizacyjną, gazową i telekomunikacyjną. Położona jest w terenie, dla którego brak jest sporządzonego obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Zgodnie ze studium

uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy S. zatwierdzonym Uchwałą Nr XXVI/219/2013 Rady Gminy S. z dnia 27 czerwca 2013 r., przedmiotowa działka położona jest w terenie oznaczonym jako teren rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Dodatkowo jest to teren wskazany do wyłączenia z zabudowy.

Urządzenia przesyłowe na działce nr (...) stanowią własność uczestnika (...) S.A..

Przez działkę nr (...) przebiega napowietrzna linia elektroenergetyczna WN 110 kV M. – J. wybudowana w 1979 r., napowietrzna linia elektroenergetyczna SN 15 kV O. – Ł. wybudowana w 1966 r. oraz dwie podziemne linie elektroenergetyczne NN 0,4 kV (obwody (...)).

Podziemna linia kablowa NN 0,4 kV – obwód (...)wybudowana została w 2006 r. Długość tej linii w granicach działki nr (...) wynosi 4,12 m.

Podziemna linia kablowa NN 0,4 kV – obwód (...)wybudowana została w 2013 r. Długość tej linii w granicach działki nr (...) wynosi 41,91 m.

Urządzenia przesyłowe na działce nr (...) stanowią własność uczestnika (...) S.A..

Jak ustalił Sąd Rejonowy działka ta o powierzchni 94,7863 ha położona jest przy ul. (...) pomiędzy B. a B.. Najbliższe jej otoczenie stanowi rzeka Ł., zabudowa mieszkalna i gospodarcza B. i B., obwodnica miasta O. oraz tereny rolne. Dojazd do działki ulicą o nawierzchni asfaltowej. Działka położona jest w terenie uzbrojonym w sieć energetyczną, wodociągową, kanalizacyjną, gazową i telekomunikacyjną.

Przedmiotowa działka na niewielkim fragmencie (obszar o pow. ok. 2,8650 ha wzdłuż ul. (...)) położona jest w terenie, dla którego obowiązuje plan zagospodarowania przestrzennego części obrębu B., zatwierdzony Uchwałą Nr XXXVIII/273/06 Rady Gminy w S. z dnia 12 lipca 2006 r. i oznaczona jest na rysunku planu symbolami: „10MN”, „5ZP”, „6ZP”, „2KD” oraz „1KDWp”. Pozostała część działki (obszar o po. Ok. 91,9213 ha) położona jest w terenie, dla którego brak jest sporządzonego obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Zgodnie ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy S. zatwierdzonym Uchwałą Nr XXVI/219/2013 Rady Gminy S. z dnia 27 czerwca 2013 r. , ta pozostała część tej działki położona jest w terenie oznaczonym jako teren rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Linie energetyczne znajdujące się na przedmiotowej działce przebiegają po gruncie inwestycyjnym – objętym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego tj. po gruntach komunikacyjnych oznaczonych następującymi symbolami:

- „2KD” – podziemna elektroenergetyczna linia kablowa NN 0,4 kV obwód (...)

- „1KDWp”- podziemna elektroenergetyczna linia kablowa niskiego napięcia 0,4 kV obwód (...)oraz po gruncie rolnym – podziemna elektroenergetyczna linia kablowa NN 0,4 kV obwód (...)

Przez działkę nr (...) przebiega fragment jednotorowej napowietrznej linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia WN 110 kV relacji (...) o długości ok. 742 m wraz z trzema słupami kratowymi o Nr(...). Linia ta została wybudowana w 1979 r.

Przez w/w działkę przebiega również fragment napowietrznej linii elektroenergetycznej średniego napięcia SN 15 kV relacji „O. Wschód- N. p. B.” o długości ok. 658 m z czterema słupami pojedynczymi Nr (...) oraz dwoma słupami (...) Linia ta została wybudowana w 1985 r. i zmodernizowana w 2001 r.

Przez działkę nr (...) przebiega także fragment napowietrznej linii elektroenergetycznej średniego napięcia SN 15 kV relacji (...) o długości ok. (...) wraz z sześcioma słupami pojedynczymi o Nr (...) oraz dwoma słupami (...). Linia ta została wybudowana w 1961 r. i zmodernizowana w 2001 r.

Opisane powyżej linie i urządzenia przesyłowe na działce nr (...) stanowią własność uczestnika (...) S.A.

Przez działkę nr (...) przebiega także fragment jednotorowej napowietrznej linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia WN 220 kV relacji „ (...) – W. A.” o długości ok. 820 m wraz z trzema słupami kratowymi Nr(...) stanowiące własność uczestnika (...) S.A. z siedzibą w K.. Linia ta została wybudowana w 1965 r.

Przez działkę o nr (...) przebiega fragment jednotorowej napowietrznej linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia WN 110 kV relacji (...) o długości ok. 226 m wraz z jednym słupem kratowym o Nr (...) L. ta została wybudowana w 1979 r.

Przez działkę tą przebiega także fragment napowietrznej linii elektroenergetycznej średniego napięcia SN 15 kV relacji (...) o długości ok. 249 m wykonany przewodami gołymi stalowo – aluminiowymi typu 3xAFL -6-50 mm² wraz z trzema słupami pojedynczymi o Nr (...) oraz jednym słupem typu „trójnóg” Nr (...). Linia ta została wybudowana w 1961 r.

Przez działkę tę przebiega również fragment napowietrznej linii elektroenergetycznej SN 15 kV relacji (...) o długości ok. 12 m wykonany przewodami niepełnoizolowanymi typu 3xAAsXSn 50 mm² wybudowany w 1987r. oraz fragment napowietrznej linii elektroenergetycznej SN 15 kV relacji (...) o długości ok. 134 m wykonany kablem typu 3xRUHAKXS 120 mm² wybudowany w 2017 r. (nie objęty wnioskiem).

Opisane powyżej linie i urządzenia przesyłowe na działce nr (...) stanowią własność uczestnika (...) S.A.

Przez działkę nr (...) przebiega również fragment jednotorowej napowietrznej linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia WN 220 kV relacji „ (...) – W. A.” o długości ok. 225 m wraz z jednym słupem kratowym Nr (...) stanowiący własność uczestnika (...) S.A. z siedzibą w K.. Linia ta została wybudowana w 1965 r.

Przez działkę o nr (...) przebiega napowietrzna linia elektroenergetyczna SN 15 kV O. Wschód – N. p. B. – odcinek nr (...) wybudowana w 2006 r.

Długość osi tej linii w granicach działki wynosi 282,26 m. Linia ta podtrzymywana jest przez cztery pojedyncze słupy energetyczne o nr (...)

Przez w/w działkę przebiega również fragment napowietrznej linii elektroenergetycznej SN 15 kV O. Wschód – N. p. B. – o długości ok. 446 m wykonany przewodami gołymi stalowo-aluminiowymi typu 3xAFL-6-50 mm⁽²⁾ wraz z trzema słupami pojedynczymi Nr (...) oraz dwoma słupami A-owymi Nr (...). Linia ta została wybudowana w 1985 r. i zmodernizowana w 2001 r.

Przez działkę tę przebiegają także:

-fragment napowietrznej linii elektroenergetycznej SN 15 kV O. Wschód – N. p. B. – o długości ok. 295 m wykonany przewodami gołymi stalowo-aluminiowymi typu 3xAFL-6-70 mm² wraz z dwoma słupami (...) wybudowany w 1961 r.,

- fragment napowietrznej linii elektroenergetycznej średniego napięcia SN 15 kV relacji O. J. – O. o długości k. 10 m wykonany przewodami niepełnoizolowanymi typu 3xAAsXSn 50 mm² wybudowany w 1961 r.,

- fragment napowietrznej linii elektroenergetycznej średniego napięcia SN 15 kV relacji O. J. – O. o długości k. 175 m wykonany przewodami gołymi stalowo-aluminiowymi typu 3xAFL-6-70 mm⁽²⁾ wraz z jednym słupem pojedynczym Nr (...) oraz jednym słupem (...)wybudowany w 1961 r.

- fragment napowietrznej linii elektroenergetycznej średniego napięcia SN 15 kV relacji O. J. – O. o długości ok. 124 m wykonany przewodami gołymi stalowo-aluminiowymi typu 3xAFL-6-50 mm⁽²⁾ wraz z jednym słupem pojedynczym Nr (...) oraz jednym słupem (...)wybudowany w 1961 r.

Urządzenia przesyłowe na w/w działce stanowią własność uczestnika (...) S.A.

Jak ustalił Sąd Rejonowy działka nr (...) o powierzchni 29,5749 ha położona jest pomiędzy ul. (...) a (...) przy obwodnicy miasta O., a dojazd do niej odbywa się obecnie przez wieś R.. Najbliższe jej otoczenie stanowią tereny rolne i leśne, obwodnica miasta O. oraz niezabudowane tereny przeznaczone pod zabudowę rekreacji indywidualnej. Działka położona jest w terenie uzbrojonym w sieć energetyczną. Położona jest w terenie, dla którego brak jest sporządzonego obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Zgodnie ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy S. zatwierdzonym Uchwałą Nr XXVI/219/2013 Rady Gminy S. z dnia 27 czerwca 2013 r., przedmiotowa działka położona jest w terenie oznaczonym jako tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz lasy.

Wnioskodawca jest również właścicielem działek o nr. ewidencyjnych: (...) położonych w B. w gminie S.. Działki te wchodziły w skład nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w Olsztynie prowadzi księgę wieczystą nr (...).

Przez działkę (...) przebiega fragment napowietrznej linii elektroenergetycznej średniego napięcia SN 15 kV relacji O. J. – Ł. o długości ok. 437 m wraz z trzema słupami pojedynczymi Nr (...) oraz jednym słupem (...)L. ta została wybudowana w 1966 r. i zmodernizowana w 1995 r., stanowi własność uczestnika (...) S.A.

Przez działkę nr (...) przebiega napowietrzna dwutorowa linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV M.- J., M. – J. wybudowana w 1992 r. Długość tej linii na działce nr (...) wynosi 627,75 m. L. ta podtrzymywana jest przez trzy słupy energetyczne. Na działce nr (...) posadowione są dwa słupy energetyczne kratowe o nr.(...)

Przez działkę tę przebiega także napowietrzna linia elektroenergetyczna SN 15 kV O. J. – O. wybudowana w 2010 r. Długość tej linii na działce nr (...) wynosi 478,32 m. L. ta podtrzymywana jest przez osiem słupów energetycznych. Na działce nr (...) znajdują się słupy energetyczne od Nr (...). Słupy (...)do 6/-12 to pojedyncze słupy wirowane o obwodzie nogi przy odstawie 1,00 m. Słup nr 7/-12 to pojedynczy słup wirowany o obwodzie nogi przy podstawie 1,20 m. Na słupie tym znajduje się stacja transformatorowa O- (...) „(...)”.

Napowietrzna odnoga w/w linii do stacji transformatorowej O- (...) „(...)” wybudowana została w 2008 r.

Przez w/w działkę przebiega także podziemna linia kablowa NN 0,4 kV – obwód (...) wybudowana w 2012 r. Linia ta odchodzi od słupowej stacji transformatorowej znajdującej się na tej działce – słupie 7/-12. Długość tej linii w granicach działki wynosi 51,97 m.

Przez działkę nr (...) przebiega także fragment kablowej linii elektroenergetycznej NN 0,4 kV nr obwodu (...) -03 o długości ok. 456 m wybudowany w 2016 r. Dla linii tej została ustanowiona służebność przesyłu na w/w działce, co znajduje odzwierciedlenie w treści kw.

Przez w/w działkę przebiega również fragment napowietrznej linii elektroenergetycznej SN 15 kV relacji O. J. – O. o długości 443 m wraz z czterema słupami pojedynczymi Nr (...)wybudowany w 1961 r.

Linie na działce nr (...) stanowią własność uczestnika (...) S.A.

Przez działkę o numerze (...) przebiega napowietrzna dwutorowa linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV M.- J., M. – J. wybudowana w 1992 r. Długość tej linii na działce nr (...) wynosi 173,29 m. L. ta podtrzymywana jest przez trzy słupy energetyczne. Na działce nr (...) posadowiony jest słup energetyczny kratowy o nr. 36e.

Przez działkę tę przebiega również napowietrzna linia elektroenergetyczna SN 15 kV O. J. – O. wraz z jednym słupem pojedynczym nr 15/-12 oraz jednym słupem typu „trójnóg” o Nr 16/-12 wybudowana w 1961 r.

L. na działce nr (...) stanowią własność uczestnika (...) S.A.

Z ustaleń Sądu Rejonowego wynika, że działka nr (...) o powierzchni 9,2585 ha położona jest na zapleczu działki nr (...) pomiędzy ul. (...) a ul. (...) w pobliżu drogi wojewódzkiej nr (...) O.- Z.. Najbliższe jej otoczenie stanowi jezioro B., zabudowa mieszkalna jednorodzinna B. oraz tereny rolne i lasy. Dojazd do działki jest drogą gruntową na krótkim odcinku. Działka ta położona jest w terenie uzbrojonym w sieć energetyczną, wodociągową, kanalizacyjną, gazową i telekomunikacyjną. Działka nr (...) objęta jest dwoma obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego m. O.. Południowo-zachodnia część działki położona jest w terenie, dla którego obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części obrębu B. zatwierdzony Uchwałą Nr XXXVIII/273/06 Rady Gminy w S. z dnia 12 lipca 2006 r. Część tej działki oznaczona jest na rysunku planu symbolami "18ZP", "26ZP" oraz "37MN", dla których zapisy przeznaczenia terenu w planie brzmią: "18ZP" i "26ZP" - „Teren zieleni urządzonej”, „37MN” – „Teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej”. Pozostała część działki położona jest w terenie, dla którego obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej w obrębie B., jednostka D, zatwierdzony Uchwałą Nr XXVIII/258/02 Rady Gminy w S. z dnia 13 września 2002 r.. Część tej działki oznaczona jest na rysunku planu symbolami "MN-1-MN-3", "ZN-1", "1KL-2KL" oraz „1KDw i 3KDw”, dla których zapisy przeznaczenia terenu w planie brzmią: "MN-1-MN-3" - „Teren pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną wraz z ogrodami”, Teren zieleni urządzonej”, „ZN-1” – „Teren pod zielenią urządzonej niską”, „1KL-2KL” – „Teren ulic lokalnych”, „1KDw i 3KDw” - „Teren ulic dojazdowych”.

Przebieg w/w linii przesyłowych po ich wybudowaniu nie zmienił się. Przeprowadzone modernizacje nie doprowadziłyby do zmiany sposobu i zakresu korzystania z nieruchomości wnioskodawcy przez uczestników postępowania.

Z dalszych ustaleń Sądu Rejonowego wynika, że powierzchnia obszarów służebności przesyłu wynosi: na działkach nr (...), dla których Sąd Rejonowy w Olsztynie prowadzi księgę wieczystą nr (...) m²; na działkach nr (...), dla których Sąd Rejonowy w Olsztynie prowadzi księgę wieczystą nr (...) m².

Na w/w nieruchomościach, w zakresie obejmującym w/w linie elektroenergetyczne, znajduje się łącznie 15 słupów energetycznych, a łączna długość wszystkich w/w linii elektroenergetycznych, co do których nie doszło do zasiedzenia służebności przesyłu, wynosi 1.696,45 m.

Jak ustalił Sąd Rejonowy wysokość jednorazowego wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu w związku z przebiegającymi przez w/w nieruchomości wnioskodawcy liniami elektroenergetycznymi wynosi 1.595.829 zł.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że postanowieniem Sądu Okręgowego w Olsztynie z 11 stycznia 1949 r. powstało Zjednoczenie (...). Zarządzeniem nr 0/13 Ministra Energetyki z dnia 31 grudnia 1952 r. został utworzony Zakład (...). Zarządzeniem nr 233 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 25 listopada 1958 r. utworzono przedsiębiorstwo państwowe - Zakłady (...) z siedzibą w B., w skład którego włączono Zakład (...) w O.. Zarządzeniem nr 48 z 16 stycznia 1989 r. ponownie wyodrębniono przedsiębiorstwo państwowe - Zakład (...) w O.. Aktem z 12 lipca 1993 r. przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) w O. zostało przekształcone w jednoosobową spółkę akcyjną Skarbu Państwa, tj. Zakład (...) S.A. w O.. W dniu 26 listopada 2004 r. w wyniku przekształcenia powstała spółka - (...) S. A. w G. Oddział w O.. W lipcu 2007 r. nastąpiła zmiana nazwy na (...) S.A. w G., która obowiązuje do dnia dzisiejszego.

Jak ustalił Sąd Rejonowy linia elektroenergetyczna 220 kV O. I.- W. A. stanowiąca własność uczestnika (...) S.A. z siedzibą w K. po jej wybudowaniu w 1965 r. weszła w skład majątku Skarbu Państwa reprezentowanego przez Zakład (...) w O.. Następnie Zakład (...) w O. stał się częścią jednostki organizacyjnej o nazwie Zakład (...) w O., który Zarządzeniem Prezesa Rady Ministrów Nr 57 z 30 grudnia 1988 r. uległ podziałowi, w wyniku którego powstało Przedsiębiorstwo Państwowe Zakład (...) z siedzibą w O., które przejęło zorganizowaną część przedsiębiorstwa poprzednika prawnego, w skład którego wchodziła przedmiotowa linia elektroenergetyczna. Zarządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu z 9 lipca 1993 r., z dniem 12 lipca 1993 r. dokonano podziału Przedsiębiorstwa Państwowego Zakład (...) z siedzibą w O. w celu przeniesienia przez Skarb Państwa zorganizowanej części mienia przedsiębiorstwa, w tym linii elektroenergetycznej 220 kV O. I. – W.A., do Spółki (...) S.A. Przedmiotowa linia elektroenergetyczna

została wniesiona jako aport do spółki (...) S.A.. Firmę w/w spółki w dniu 24 października 2007 r. zmieniono na (...) S.A.. W wyniku podziału z (...) S.A. wydzielono część przedsiębiorstwa spółki i wniesiono go do (...) S.A.. W dniu 11 grudnia 2008 r. zmianie uległa firma spółki (...) S.A. na (...) S.A. W dniu 9 stycznia 2013 r. uczestnik zmienił nazwę z (...) S.A. na (...) S.A.

Występujące w niniejszej sprawie w charakterze uczestników spółki: (...) S.A. w K. i (...) S.A. z siedzibą w B. połączyły się, w ten sposób, że majątek spółki (...) S.A. z siedzibą w B. (spółka przejmowana) został przeniesiony na spółkę - (...) S.A. w K. (spółka przejmująca), tj. w sposób określony w art. 492§1 pkt 1 ksh. W dniu 30 czerwca 2014 r. przedmiotowe połączenie zostało wpisane do rejestru przedsiębiorców KRS dla spółki - (...) S.A. w K.. Z tym dniem spółka przejmowana uległa rozwiązaniu. Z dniem połączenia uczestnik - (...) S.A. w K. wstąpił tytułem sukcesji uniwersalnej we wszystkie prawa i obowiązki spółki przejmowanej.

W ocenie Sądu Rejonowego wniosek zasługiwał na uwzględnienie w części. Sąd pierwszej instancji nie podzielił stanowiska uczestnika (...) S.A. w K., że uwłaszczenie państwowych osób prawnych, które nastąpiło z dniem 5 grudnia 1990 r. na mocy art. 2 ustawy z 29 września 1990 r. o zmianie ustawy z 29 kwietnia 1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości, skutkowało nie tylko przekształceniem przysługującego im zarządu urzędzeń przesyłowych w prawo ich własności, ale też przekształceniem owego tytułu prawnego we właściwe prawo podmiotowe, uprawniające je do dalszego korzystania z nieruchomości będących własnością Skarbu Państwa, na których posadowione były przedmiotowe urządzenia. Sąd Rejonowy powołał się na uchwałę Sądu Najwyższego z 5 czerwca 2018 r. (III CZP 50/17), gdzie stwierdzono, że nabycie przez przedsiębiorstwo państwowe, na podstawie ustawy z 20 grudnia 1990 r. o zmianie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych, własności urzędzeń przesyłowych posadowionych na nieruchomościach należących do Skarbu Państwa nie spowodowało uzyskania przez to przedsiębiorstwo z mocy prawa służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu obciążającej te nieruchomości.

Sąd Rejonowy nie podzielił również stanowiska uczestnika (...) S.A. wywodzącego tytuł prawny do nieruchomości wnioskodawcy z decyzji wywłaszczeniowych. Sąd podkreślił, że żadna decyzja wywłaszczeniowa dotycząca nieruchomości wnioskodawcy i urzędzeń przesyłowych nie została przez uczestnika przedłożona. Uczestnik przedłożył jedynie decyzję wywłaszczeniową z 24 stycznia 1992 r., która nie dotyczyła nieruchomości wnioskodawcy. Także z pozostałych dokumentów złożonych przez tego uczestnika nie wynika, aby uzyskał tytuł prawny do korzystania z nieruchomości wnioskodawcy w zakresie korzystania z urzędzeń przesyłowych na nich posadowionych. Sąd Rejonowy zauważył, że dokumenty dotyczące budowy przedmiotowych linii nie zawierały oświadczeń wnioskodawcy przyznających uczestnikowi, bądź też jego poprzednikom prawnym samoistnego tytułu prawnego do korzystania w nieograniczonym okresie z przedmiotowych nieruchomości.

Sąd Rejonowy podkreślił, że większość urzędzeń energetycznych objętych wnioskiem wybudowana została w czasie, gdy nieruchomości, na których je posadowiono stanowiły własność Skarbu Państwa. Własność przedmiotowych nieruchomości przeszła na wnioskodawcę z dniem 11 marca 1991 r. Instytut (...) w R. utworzony został w 1951 r. jako placówka naukowa. Jako instytut badawczy został wpisany do KRS w dniu 18 grudnia 2001 r. W dniu 16 marca 2010 r. Rada Ministrów wydała rozporządzenie w sprawie nadania Instytutowi Hodowli i Aklimatyzacji Roślin w Radzikowie statusu Państwowego Instytutu Badawczego. Nieruchomości objęte wnioskiem stały się natomiast własnością wnioskodawcy z dniem wejścia w życie ustawy z 22 lutego 1991 r. o zmianie ustawy o jednostkach badawczo – rozwojowych, tj. z dniem 11 marca 1991 r.

Sąd pierwszej instancji wyjaśnił, że odnośnie do działek o numerach (...) (w zakresie obejmującym linię WN 110 kV), (...) (poza napowietrzną linią SN 15 kV O. Wschód – N. p. B. – odcinek ...) (w zakresie obejmującym fragment napowietrznej linii SN 15 kV relacji O. J. – O. z 4 słupami), (...) (w zakresie obejmującym linię SN 15 kV O. J. – O. z dwoma słupami) z dokumentów zgromadzonych w sprawie wynika, że linie elektroenergetyczne przebiegające przez powyższe działki zostały wybudowane i oddane do użytku w okresie, gdy właścicielem był Skarb Państwa (tj. przed 11 marca 1991 r.). W tej sytuacji, termin zasiedzenia nie mógł biec na rzecz Skarbu Państwa, dlatego nie ma możliwości doliczenia do okresu posiadania uczestników, posiadania poprzednika prawnego, tj. Skarbu Państwa.

Ewentualny bieg terminu zasiedzenia mógłby rozpocząć się dopiero od 5 grudnia 1990 r. W ocenie Sądu Rejonowego, bieg terminu zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu dla linii wybudowanych przed 11 marca 1991 r. (a więc na gruntach stanowiących własność Skarbu Państwa) należy liczyć najwcześniej od dnia 5 grudnia 1990 r., kiedy to doszło do uzyskania przez poprzedników prawnych uczestników postępowania prawa własności urządzeń przesyłowych, które do tego czasu były własnością Skarbu Państwa. Z tym momentem doszło do objęcia w posiadanie przez poprzednika prawnego uczestników urządzeń przesyłowych i wykonywanie czynności zgodnych z treścią służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu.

W związku z powyższym infrastruktura posadowiona została na nieruchomości zgodnie z prawem, skoro właścicielem gruntu i urządzeń przesyłowych w dacie ich budowy był Skarb Państwa. Dlatego Sąd pierwszej instancji przyjął termin dwudziestoletni do zasiedzenia służebności w odniesieniu do urządzeń przesyłowych posadowionych w okresie, gdy nieruchomości stanowiły własność Skarbu Państwa. Dwudziestoletni termin zasiedzenia służebności przesyłu obejmującej urządzenia elektroenergetyczne posadowione na przedmiotowych nieruchomościach wnioskodawcy rozpoczął bieg z dniem 5 grudnia 1990 r. i upłynął z dniem 5 grudnia 2010 r.

Dlatego Sąd Rejonowy uznał za zasadny zarzut uczestnika postępowania (...) S.A. z siedzibą w K., który stwierdził, że posiada tytuł prawny do władania nieruchomością wnioskodawcy w zakresie służebności przesyłu (fragment jednorodowej napowietrznej linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia WN 220 kV relacji „(...) – W. A.” o długości ok. 820 m wraz z trzema słupami kratowymi Nr(...) na działce nr (...) oraz fragment jednorodowej napowietrznej linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia WN 220 kV relacji „(...) – W. A.” o długości ok. 225 m wraz z jednym słupem kratowym Nr (...) na działce (...)), co wykluczało przyjęcie, że uczestnik korzystał z nieruchomości bez tytułu prawnego, a w konsekwencji doprowadziło do oddalenia wniosku o ustanowienie służebności przesyłu.

Z tożsamyh powodów Sąd Rejonowy oddalił częściowo wniosek obejmujący urządzenia przesyłowe uczestnika (...) S.A. na nieruchomościach wnioskodawcy w zakresie w jakim doszło do zasiedzenia służebności przesyłu.

Sąd Rejonowy przyjął także, że co do kilku działek wnioskodawcy i posadowionych na nich urządzeń elektroenergetycznych, uczestnikowi (...) S.A. nie przysługuje służebność przesyłu. Wskazał, że przez teren działki nr (...) przebiega napowietrzna linia elektroenergetyczna średniego napięcia SN 15 kV O. J. – O. oraz napowietrzna odnoga tej linii do stacji transformatorowej O- (...) „(...)”. L. ta wybudowana została w 2010 r., a więc wówczas, gdy właścicielem przedmiotowej nieruchomości był wnioskodawca. Termin zasiedzenia służebności przesyłu, nawet gdyby przyjąć dobrą wiarę uczestnika, nie upłynął przed złożeniem wniosku w niniejszej sprawie (11 lipca 2012 r.).

Powyższe dotyczy także działki nr (...), przez którą przebiega podziemna linia kablowa NN 0,4 kV – obwód (...) - 03 wybudowana w 2006 r. oraz podziemna linia kablowa NN 0,4 kV – obwód (...) wybudowana w 2013 r. Podobnie w odniesieniu do działki nr (...), przez którą przebiega napowietrzna linia elektroenergetyczna SN 15 kV O. Wschód – N. p. B. – odcinek nr (...) wybudowana w 2006 r.

Podobnie przez działkę nr (...) przebiegają: napowietrzna dwutorowa linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV M.- J., M. – J. wybudowana w 1992 r., linia elektroenergetyczna SN 15 kV O. J. – O. wybudowana w 2010 r., napowietrzna odnoga w/w linii do stacji transformatorowej O- (...) „(...)” wybudowana w 2008 r. oraz podziemna linia kablowa NN 0,4 kV – obwód (...) wybudowana w 2012 r.

Dlatego Sąd pierwszej instancji stwierdził, że podniesiony przez uczestnika (...) S.A. zarzut zasiedzenia służebności przesyłu w zakresie obejmującym w/w nieruchomości i znajdujące się na nich urządzenia przesyłowe, nie zasługiwał na uwzględnienie. W konsekwencji Sąd orzekł jak w pkt 1 postanowienia ustanawiając w na w/w nieruchomościach służebność przesyłu na rzecz uczestnika.

Sąd Rejonowy ustalając wysokość wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu przyjął ustalenia poczynione w głównej opinii pisemnej przez biegłego J. K. (1). Sąd podkreślił, że wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu jest wynagrodzeniem za obciążenie nieruchomości ograniczonym prawem rzeczowym. Winno być ustalane każdorazowo indywidualnie i dostosowane do okoliczności, w tym zakresu, charakteru i trwałości obciążenia, jego

uciążliwości, wpływu na ograniczenie korzystania z nieruchomości przez właściciela, a także zmniejszenia jej wartości. Korzystanie z nieruchomości w zakresie służebności przesyłu obejmuje więc także strefę ochronną, określoną w przepisach rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie. W ocenie Sądu Rejonowego brak było przesłanek prawnych, aby ograniczenia własności, wynikające z wyznaczenia strefy kontrolowanej na cały okres użytkowania urządzeń przesyłowych, miały być pomijane przy ustaleniu wysokości odpowiedniego wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu.

Sąd Rejonowy podkreślił, że ustalił wysokość wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu z uwzględnieniem jej zakresu oddziaływania na całą nieruchomość wnioskodawcy, a ten jest znaczny. Sąd zauważył, że łączna długość wszystkich linii elektroenergetycznych, co do których ustanowiona została służebność wynosi 1.696,45m, a łączna powierzchnia strefy oddziaływania przedmiotowych sieci 32.830 m². Tak duża powierzchnia strefy oddziaływania ma przełożenie na stosunkowo wysokie wynagrodzenie za ustanowienie służebności, które jednak mieści się w ustawowo zakreślonych granicach.

O kosztach postępowania Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. Wskazał, że w sprawach o ustanowienie służebności przesyłu, interes wszystkich uczestników jest zbieżny, oczekują bowiem na orzeczenie regulujące sytuację prawną nieruchomości.

Na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych i art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Sąd rozstrzygnął zasadę poniesienia przez wnioskodawcę i uczestnika (...) S.A. pozostałych kosztów postępowania w ten sposób, że tymczasowo poniesionymi przez Skarb Państwa wydatkami obciążył po połowie wnioskodawcę i tego uczestnika, pozostawiając szczegółowe ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.

Sąd Rejonowy postanowił nie obciążać wydatkami drugiego uczestnika (...) S.A. z siedzibą w K.. Wskazał, że uczestnik ten w znacznie mniejszym stopniu niż wnioskodawca i (...) S.A. był zainteresowany wynikiem postępowania, a wniosek w stosunku do tego uczestnika został w całości oddalony, ze względu na skutecznie podniesiony zarzut zasiedzenia służebności przesyłu, natomiast opinie sporządzone w niniejszej sprawie, które wygenerowały największe koszty, tylko w niewielkim stopniu odnosiły się do tego uczestnika, a opinia biegłego J. K. (1), nie dotyczyła w ogóle urządzeń przesyłowych (...) S.A.

Apelację od powyższego postanowienia wniósł uczestnik (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G.. Orzeczenie zaskarżył w części, tj. co do punktów 1, 2, 4, 5, 6, 7. W apelacji zarzucił:

I. naruszenie prawa materialnego, a mianowicie:

1. art. 292 k.c. w zw. z art. 172 k.c. poprzez nieuwzględnienie zarzutu zasiedzenia dla linii WN pomimo zaistnienia przesłanek w postaci posiadania i upływu czasu, niezbędnych do nabycia przez zasiedzenie służebności przesyłu;
2. art. 7 k.c. poprzez nieprawidłową jego wykładnię i w konsekwencji niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że doszło do obalenia domniemania posiadania tej służebności w dobrej wierze, podczas gdy nie został przeprowadzony żaden dowód przeciwny pozwalający na poczynienie ustaleń w zakresie złej wiary posiadania przez uczestnika służebności, co skutkowało błędnym przyjęciem, iż nie upłynął okres pozwalający na zasiedzenie służebności, w szczególności co do linii WN;
3. art. 305² k.c. poprzez jego błędną wykładnię i uznanie, że odpowiednie wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu powinno uwzględniać przeznaczenie nieruchomości w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, podczas gdy ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w tym przedmiocie nie mają wpływu na ustanowienie służebności przesyłu i wynagrodzenia z tym związanego, w szczególności ograniczenia

wynikające z MPZP w korzystaniu z powierzchni nieruchomości przeznaczonej pod zabudowę elektroenergetyczną nie mogą być rekompensowane przez przedsiębiorcę przesyłowego;

4. art. 157 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997r. o gospodarce nieruchomościami poprzez jego niezastosowanie i zaniechanie zweryfikowania prawidłowości opinii biegłego sądowego J. K. (1) przez organizację rzeczoznawców majątkowych, podczas gdy opinia ta budzi uzasadnione wątpliwości;

II. naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie:

1. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błędną, sprzeczną z zasadami logiki i doświadczenia życiowego ocenę zgromadzonego materiału dowodowego w sprawie i dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny materiału dowodowego poprzez:

- błędną ocenę opinii biegłego inż. J. K. (1) i uznanie opinii za jasną, logiczną i spójną, podczas gdy opinia ta budzi poważne i uzasadnione wątpliwości i nie może być podstawą jakiegokolwiek rozstrzygnięcia sądu, ponieważ biegły w sposób bezpodstawny znacznie zawyżył powierzchnie podlegające szacowaniu i zawyżył znacznie wysokość jednorazowego wynagrodzenia; biegły jest wpisany na listę biegłych Sądu Okręgowego w Olsztynie jako specjalista z zakresu geodezji i kartografii oraz szacowania i wyceny, brak jest wpisu o uprawnieniach elektroenergetyka, pozwalających na określanie szerokości pasa służebności przesyłu;

2. art. 281 k.p.c. w zw. z art. 49 k.c. poprzez błędną wykładnię i nie uwzględnienie wniosku o wyłączenie biegłego sądowego inż. J. K. (1) od udziału w niniejszej sprawie, podczas gdy opinia biegłego budzi uzasadnione wątpliwości i nie może być podstawą jakiegokolwiek rozstrzygnięcia sądu, postępowanie biegłego budzi wątpliwości co do kompetencji, a biegły był w sporze z uczestnikiem;

3. art. 286 k.p.c. poprzez zaniechanie przeprowadzenia dodatkowej opinii nowego biegłego i oddalenie wniosku uczestnika o powołanie nowego biegłego, podczas gdy opinia biegłego sądowego inż. J. K. (1) budzi uzasadnione wątpliwości i nie może być podstawą jakiegokolwiek rozstrzygnięcia Sądu;

4. art. 232 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez oddalenie wniosków dowodowych uczestnika o powołanie nowego biegłego, weryfikację opinii przez zespół biegłych, podczas gdy wnioski te mają istotne znaczenie dla rozpoznania sprawy;

5. § 10 w zw. z § 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki z 26 kwietnia 2013r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie (Dz.U. z 2013r., poz. 640), poprzez jego zastosowanie, podczas gdy rozporządzenie ma zastosowanie wyłącznie do sieci gazowych, służących do przesyłu gazu ziemnego, a nie ma zastosowania do urządzeń elektroenergetycznych;

6. art. 520 § 1, 2 i 3 k.p.c. poprzez:

- niewłaściwe zastosowanie i nie obciążanie uczestnika P.S.E. S.A. kosztami sądowymi, w szczególności kosztami opinii biegłych, podczas gdy przeprowadzenie opinii biegłych sądowych z zakresu elektroenergetyki na okoliczność daty posadowienia linii WN 220 kV, leżało w interesie tego uczestnika, dlatego powinien on także ponieść koszty tej opinii w sprawie,

- pominięcie okoliczności, że interesy stron są sprzeczne, uczestnik (...) S.A. wniósł o oddalenie wniosku w całości, a wnioskodawca wygrał sprawę w nieznacznym zakresie i oddalenie wniosku uczestnika o zasądzenie od wnioskodawcy kosztów postępowania;

III. błąd w ustaleniach faktycznych przyjęty za podstawę zaskarżonego postanowienia, a polegający na ustaleniu przez Sąd, że linie WN zostały oddane w 1992 r., podczas gdy, jak ustalili biegły z zakresu elektroenergetyki, tor M.- J. (poprzednia nazwa (...)O.) został oddany w 1979 r., a tor M.-J. w 1992 r., co skutkowało ustanowieniem służebności przesyłu dla linii WN, podczas gdy uczestnik nabył służebność tę przez zasiedzenie.

Wskazując na powyższe zarzuty wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego postanowienia w zaskarżonej części i oddalenie wniosku oraz obciążenie kosztami sądowymi wyłącznie wnioskodawcę,
2. ewentualnie uchylenie zaskarżonego postanowienia w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania,
3. zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz uczestnika kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm prawem przepisanych,
4. powołanie nowego biegłego sądowego z zakresu geodezji i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność ustalenia szerokości pasa służebności przesyłu, ustalenia powierzchni wyłączonego i ograniczonego użytkowania,
5. powołanie nowego biegłego sądowego z zakresu szacowania i wyceny nieruchomości i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego na okoliczności ustalenia wysokości ewentualnego jednorazowego wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu,
6. zwrócenie się do organizacji zawodowej rzeczoznawców majątkowych i zobowiązanie organizacji do przeprowadzenia oceny opinii biegłego sądowego inż. J. K. (1) oraz opinii uzupełniających, pod kątem prawidłowości, zgodności z przepisami prawa i zasadami szacowania i wyceny nieruchomości, zasad etyki zawodowej.

Wnioskodawca w odpowiedzi na apelację wniósł o oddalenie apelacji i wniosków dowodowych oraz zasądzenie od uczestnika kosztów zastępstwa procesowego za II instancję według norm przepisanych.

Uczestnik postępowania (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w K. pozostawił rozstrzygnięcie apelacji do uznania Sądu, nie zgodził się z zarzutem co do nieprawidłowego rozstrzygnięcia o kosztach postępowania przed Sądem pierwszej instancji i wniósł o zasądzenie od uczestnika (...) S.A. kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest częściowo zasadna.

W ocenie Sądu Okręgowego Sąd Rejonowy przeprowadził prawidłowo postępowanie dowodowe i dokonał, co do zasady, trafnej oceny zebranego materiału dowodowego oraz logicznie uzasadnił swoje stanowisko. Prawidłowo również zastosował przepisy odnoszące się do ustalonego stanu faktycznego. Rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji Sąd Okręgowy podziela, za wyjątkiem oceny prawidłowości opinii biegłego J. K. (1) w zakresie ustalenia wysokości wynagrodzenia należnego wnioskodawcy za ustanowienie na nieruchomościach stanowiących jego własność służebności przesyłu.

Analizując najdalej idący wniosek apelacji o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania Sąd Okręgowy uznał, że jest on bezzasadny.

Przepis art. 386 § 2 i § 4 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. wymienia w sposób enumeratywny sytuacje, w których sąd uchyla zaskarżone orzeczenie i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania. Dzieje się tak jedynie w razie stwierdzenia nieważności postępowania, w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo wtedy, gdy wydanie orzeczenia wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Żadna z tych sytuacji nie zachodzi w rozpoznawanej sprawie.

W ocenie Sądu Okręgowego niezasadny jest zarzut naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 172 k.c. w zw. z art. 292 k.c. Wbrew zarzutom apelacji Sąd pierwszej instancji w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i prawnych odnośnie do linii WN. Apelujący podniósł, że linia WN 110 kV

dwutorowa została oddana: tor M.-J. w 1979r., a M.-J. w 1992r. i doszło do nabycia służebności przesyłu przez zasiedzenie, dlatego wniosek również w tej części powinien podlegać oddaleniu.

Zwrócić zatem należy uwagę na załączone przez uczestnika do odpowiedzi na wniosek mapy oraz decyzje lokalizacyjne, z których wynika, że linia WN 110 kV M. – J. ((...) O.), wybudowana najprawdopodobniej w 1979r., została posadowiona wyłącznie na działkach (...) (obecna numeracja po podziale działek (...)). Z opinii biegłego M. H. (1) wynika, że daty posadowienia infrastruktury elektroenergetycznej ustalił na podstawie wskazań uczestników postępowania, z powodu upływu czasu od daty budowy ich i braku protokołów odbioru (k. 1611). Jak wynika jednoznacznie z sentencji postanowienia Sądu Rejonowego Sąd meriti nie ustanowił służebności przesyłu w zakresie linii 110 kV M.-J., posadowionych na powyższych działkach. W uzasadnieniu Sąd Rejonowy wprost stwierdził, że uznał za zasadny zarzut zasiedzenia służebności przesyłu obejmującej urządzenia posadowione na tych działkach w 1979r. Stąd niesłuszny jest zarzut apelującego, że Sąd Rejonowy nie uwzględnił zarzutu zasiedzenia, skoro Sąd zarzut ten uwzględnił i wniosek w tej części oddalił.

Natomiast najprawdopodobniej w 1992r. na działkach (...) wybudowano odgałęzienie od istniejącej linii 110 kV M.-J. - linię 110 kV M.-J., z dwoma słupami energetycznymi oznaczonymi 36c i 36d. I tylko ta linia została objęta projektem służebności przesyłu sporządzonym przez biegłego J. K. (1) na podstawie opinii biegłego M. H. (1). I tylko ta linia z dwoma słupami 36c i 36d została uwzględniona przez (...) w O. przy obliczaniu wysokości wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu.

Apelujący podniósł także, że budowa linii WN 110 kV M.-J. trwała co najmniej 3 lata, a więc wejście w posiadanie służebności nastąpiło przed 1992r., w dobrej wierze, gdyż na podstawie decyzji administracyjnych. Ale uczestnik nie udowodnił tej okoliczności, a z przedłożonych dokumentów wynikają inne daty. Wskazać przede wszystkim należy na istotne decyzje. Decyzją z dnia 28 sierpnia 1991r. wojewoda (...) zatwierdził pod względem urbanistycznym i architektonicznym plan realizacyjny na budowę linii dwutorowej WN 110 kV (k.114), zaś decyzją z 25 września 1991r. Kierownik Urzędu Rejonowego w O. udzielił pozwolenia na budowę linii dwutorowej 110 kV O. – J., do istniejącej linii 110 kV (...) O. (k.158). Decyzją z 31 marca 1992r. Kierownik Urzędu Rejonowego w O. udzielił pozwolenia na budowę linii 110 kV M. – J. (k. 156). Dodatkowo decyzją z 29 listopada 1993r. wojewoda (...) orzekł o zmianie lokalizacji linii dwutorowej 110 kV M. – J. (k. 154).

Daty powyższych decyzji wskazują, że prace budowlane nie mogły rozpocząć się wcześniej niż w okresie wskazanym w powyższych decyzjach, a więc 1991, 1992 lub 1993r. Przedmiotowe decyzje, jak wynika z ich treści, zostały doręczone wnioskodawcy, jako właścicielowi nieruchomości. W chwili bowiem rozpoczęcia budowy urządzeń nieruchomość nie należała już do Skarbu Państwa, pozostając tylko w zarządzie wnioskodawcy, ale jak to słusznie ustalił Sąd Rejonowy, wnioskodawca od 11 marca 1991r. stał się właścicielem przedmiotowych nieruchomości (data wejścia w życie ustawy z 22 lutego 1991r. o zmianie ustawy o jednostkach badawczo-rozwojowych). W tych warunkach poprzednik prawny uczestnika E. – O. wchodząc na nieruchomość wnioskodawcy miał pełną świadomość, że buduje na cudzym gruncie (wynikało to nawet z faktu doręczenia wskazanych wyżej decyzji lokalizacyjnych wnioskodawcy) i że nie przysługuje mu tytuł prawny do korzystania z nieruchomości wnioskodawcy w zakresie niezbędnym do korzystania z posadowionych na nieruchomościach urządzeń elektroenergetycznych. Poprzednik prawny uczestnika, a następnie sam uczestnik E. – O. byli zatem posiadaczami w złej wierze, a więc konieczny do nabycia przez zasiedzenie służebności przesyłu termin wynosił 30 lat. Niewątpliwie nie upłynął do dnia złożenia wniosku w niniejszej sprawie. Dlatego słusznie Sąd Rejonowy uwzględnił w tym zakresie wniosek wnioskodawcy i ustanowił służebność przesyłu linii 110 kV na działkach (...).

Sąd Rejonowy prawidłowo również ustalił trasę przebiegu służebności przesyłu w oparciu o opinie biegłych M. H. (1) i J. K. (1). Biegły z zakresu elektroenergetyki M. H. (1) w sporządzonej opinii ustalił przebieg linii przez poszczególne nieruchomości oraz pas służebności niezbędny do korzystania z urządzeń elektroenergetycznych. Biegły ustalił szerokości pasów służebności przesyłu zapewniające możliwość przemieszczania się wzdłuż urządzeń infrastruktury w celu dojazdu i wykonywania prac konserwacyjnych sieci elektroenergetycznej. Biegły podkreślił, że nie uwzględnił przy ustalaniu szerokości pasa miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (k. 1469). Żaden z uczestników

niniejszego postępowania nie podważył wiarygodności opinii biegłego M. H.. Wprawdzie uczestnik E. – O. złożył zarzut co do powierzchni wyłączonej pod słupami, ale w toku postępowania nie podtrzymał zarzutu, a z kolejnych pism wynikało, że nie kwestionuje opinii tego biegłego (w piśmie z 3 kwietnia 2019r. wnosił o sporządzenie projektu przebiegu służebności według szerokości wskazanych przez biegłego M. H., k. 1954). Ostatecznie na rozprawie apelacyjnej w dniu 20 października 2021r. pełnomocnik uczestnika oświadczył, że nie kwestionuje opinii biegłego M. H. (1), a jedynie opinię biegłego J. K. (1) w zakresie ustalenia wysokości wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu (k. 2227v).

Podkreślić zatem należy, że biegły geodeta J. K. (1) sporządził projekt przebiegu służebności przesyłu na nieruchomościach wnioskodawcy na podstawie ustaleń i wyliczeń biegłego M. H. (1). Biegły przyjął powierzchnię odpowiadającą warunkom eksploatacji sieci przyjętym w przedsiębiorstwie przesyłowym, a obszar służebności przesyłu ograniczył do strefy czynnej (eksploatacyjnej) sieci przesyłowych. Opinia biegłego w tym zakresie jest prawidłowa, a sporządzone projekty obszaru służebności przesyłu stanowią integralną część orzeczenia Sądu Rejonowego. Uczestnicy niniejszego postępowania nie kwestionowali opinii biegłego w tym zakresie. Uczestnik E. – O. w piśmie z 3 kwietnia 2019r. przyznał, że biegły J. K. precyzyjnie obliczył szerokość pasa służebności przesyłu, ale zakwestionował fakt, że do obliczenia wynagrodzenia biegły przyjął szerokości wielokrotnie większe (k.1955). Biegli z (...) (...) - (...) sporządzający opinię na okoliczność wysokości wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu również w swojej opinii przyjęli za wiarygodne wymiary podane przez biegłego J. K. (1) (k. 2427-2521).

Natomiast zarzuty uczestnika (...) S.A. co do wysokości obliczonego przez biegłego J. K. (1) wynagrodzenia okazały się uzasadnione.

Na wniosek apelującego Sąd Okręgowy postanowieniem z 20 października 2021r. zlecił, na podstawie art. 157 ustawy z 21 sierpnia 1997r. o gospodarce nieruchomościami, (...) Federacji Stowarzyszeń (...) ocenę prawidłowości operatu szacunkowego biegłego J. K. (1) w zakresie określenia wysokości wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomościach wnioskodawcy.

(...) Federacja Stowarzyszeń (...) w opinii z 24 marca 2022r. stwierdziła, że opinia biegłego J. K. (1) (główna i uzupełniająca) nie mogą stanowić podstawy dla określenia jednorazowego wynagrodzenia za służebność przesyłu na nieruchomościach wnioskodawcy. Według zespołu opiniującego część przyjętych do porównań nieruchomości nie spełniała warunków podobieństwa z wycenianą nieruchomością, zatem nie mogły być użyte do określenia wartości rynkowej. Analiza rynku nie została zatem wykonana prawidłowo. Błędny dobór nieruchomości porównawczych z błędnym wykazaniem jednostkowych cen transakcyjnych dla nieruchomości oraz dobór w granicach kodeksowych wysokości współczynnika współkorzystania mogły mieć wpływ na wysokość jednorazowego wynagrodzenia za służebność przesyłu.

Sąd Okręgowy uznał powyższą opinię za wiarygodną. Ekspert z Federacji bardzo dokładnie zweryfikowali opinię biegłego J. K. (1) w zleconym zakresie, a swoje wnioski szeroko uzasadnili. Odpowiedzieli na wszystkie istotne dla rozstrzygnięcia sprawy pytania. Trafność ich wniosków końcowych nie budzi zastrzeżeń. Żaden z uczestników nie zakwestionował jej wiarygodności.

Negatywna ocena prawidłowości operatu szacunkowego biegłego J. K. (1) skutkowałą koniecznością dopuszczenia dowodu z opinii innego biegłego na okoliczność ustalenia wysokości należnego wnioskodawcy wynagrodzenia.

Sąd Okręgowy postanowił dopuścić dowód z opinii instytutu, który wydaje opinię zespołowo, po wspólnym przeprowadzeniu badań i konsultacji. W ocenie Sądu nie można było usunąć w inny sposób sprzeczności z opinii biegłego i różnych stanowisk stron. Dowód z opinii instytutu ma charakter szczególny i wysoką rangę, co przyspieszy wyjaśnienie okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Dlatego postanowieniem z 19 maja 2022r. Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii (...) (...) - (...) w O. celem ustalenia wysokości wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomościach wnioskodawcy.

Biegli z Uniwersytetu sporządzili opinię w niniejszej sprawie, której nie zakwestionował, ani nie wniósł jakichkolwiek uwag (za wyjątkiem tych zasugerowanych na rozprawie apelacyjnej) żaden z uczestników niniejszego postępowania. Biegli bardzo szczegółowo opisali transakcje porównawcze, które przyjęli do określenia wartości rynkowej prawa własności. Poddali szczegółowej analizie obszar gmin S. i P. za ostatnie dwa lata. Ustalili wyceny rynkowe poszczególnych działek ewidencyjnych. Prawidłowo przyjęli powierzchnię pasa eksploatacyjnego sieci, czyli pasa terenu niezbędnego do niezakłóconego funkcjonowania infrastruktury technicznej, jako podstawę do określenia wynagrodzenia należnego za ustanowienie służebności przesyłu. Na podstawie przeprowadzonych badań i analiz biegli ustalili, że łączna powierzchnia gruntów objętych służebnością przesyłu wynosi 13.183m², zaś łączna wielkość wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu wynosi 478.383 zł.

Sąd Okręgowy podzielił opinię instytutu w całości. Biegli uwzględnili wszystkie zalecenia Sądu, odpowiedzieli na wszystkie istotne dla rozstrzygnięcia sprawy pytania, opierając się na zebranych w niniejszej sprawie materiale dowodowym, posiadanej wiedzy, zdobytych kwalifikacjach i przeprowadzonych badaniach i analizach rynku.

Wprawdzie na rozprawie apelacyjnej pełnomocnik wnioskodawcy podniósł, że opinia instytutu nie uwzględnia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, to po pierwsze zarzut był spóźniony (uczestnicy otrzymali miesiąc na zapoznanie się z opinią i zgłoszenie ewentualnych zastrzeżeń, żadne nie wpłynęły), a po drugie stanowisko wnioskodawcy jest niezasadne. Wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu jest ustalane w związku z ustanowieniem na podstawie postanowienia sądu służebności przesyłu jako tytułu prawnego do korzystania przez przedsiębiorcę przesyłowego z cudzej nieruchomości, w zakresie niezbędnym do eksploataowania urządzeń i wykonywania innych czynności. Oznacza to, że wynagrodzenie powinno być ustalane każdorazowo indywidualnie i dostosowane do okoliczności, w tym zakresu, charakteru i trwałości obciążenia, jego uciążliwości, wpływu na ograniczenie korzystania z nieruchomości przez właściciela, a także zmniejszenia jej wartości (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 września 2020r., II CSK 62/19).

Wynagrodzenie należne na podstawie art. 305² § 2 k.c. powinno uwzględniać taki uszczerbek, który jest następstwem ustanowienia służebności. Źródło rekompensowanego uszczerbku powinno więc leżeć w zdarzeniu, jakim jest powstanie prawa powodującego ten uszczerbek, a nie w innych zdarzeniach faktycznych lub prawnych, czy też w przepisach prawa. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego stanowi prawo miejscowe (art. 94 Konstytucji RP), jest więc prawem obowiązującym na danym obszarze. Ograniczenia korzystania z nieruchomości oraz będący tego następstwem uszczerbek w majątku właściciela nieruchomości obciążonej, chociażby pozostające w związku z usytuowaniem na nieruchomości infrastruktury przesyłowej, ale wynikające z przepisu prawa, nie mogą być rekompensowane przez przedsiębiorcę przesyłowego. Przedsiębiorca przesyłowy uzyskuje cywilne prawo podmiotowe i za jego uzyskanie ma uiścić wynagrodzenie kompensujące uszczerbki wynikłe z powstania tego prawa, a nie powstałe na skutek reglamentacji publicznoprawnej (postanowienie Sądu Najwyższego z 10 kwietnia 2019r., IV CSK 42/18).

Opinia (...) (...) (...) w O. uwzględnia wszystkie okoliczności związane z uciążliwością związaną z ustanowieniem na nieruchomościach wnioskodawcy służebności przesyłu. Dlatego Sąd Okręgowy uznał ją za wiarygodny dowód stanowiący podstawę ustalenia wysokości należnego wnioskodawcy wynagrodzenia. Sąd Odwoławczy dokonał jedynie małej korekty. Biegli bowiem w opinii uwzględnili linię kablową podziemną odcinek nr(...) o napięciu znamionowym 0,4 kV, która została wybudowana w 2020r. Jednak linia ta nie została objęta ani wnioskiem wnioskodawcy, ani postanowieniem Sądu Rejonowego. Dlatego Sąd Okręgowy od ogólnej kwoty wynagrodzenia obliczonej przez Uniwersytet 478.383 zł odjął wartość wynagrodzenia za tę linię w wysokości 2.748 zł (k. 2519).

Ostatecznie Sąd Okręgowy obniżył zasądzone przez Sąd Rejonowy wynagrodzenie z kwoty 1.595.829 zł do kwoty 475.635 zł, oddalając wniosek w tym zakresie w pozostałej części.

Natomiast Sąd Okręgowy podzielił rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego o kosztach postępowania.

W przedmiotowej sprawie ostatecznie zarówno wnioskodawca jak i uczestnicy dążyli do uregulowania kwestii korzystania z części nieruchomości stanowiących przedmiot wniosku w ramach służebności przesyłu. Samo

odmienne postrzeżenie sposobu ustanowienia służebności oraz wysokości wynagrodzenia nie świadczy o sprzeczności interesów. Wspólnym celem stron było definitywne uregulowanie uprawnień uczestnika E. do korzystania z części przedmiotowych nieruchomości i wzajemnych praw i obowiązków wnioskodawcy i uczestników postępowania. Dlatego prawidłowo Sąd Rejonowy o kosztach postępowania orzekł na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. Słusznie również Sąd pierwszej instancji obciążył po połowie wnioskodawcę i uczestnika E. kosztami sądowymi, którzy w równym stopniu powinni dążyć do uregulowania tytułu prawnego do zajmowania nieruchomości wnioskodawcy. Natomiast udział drugiego uczestnika (...) był dużo mniejszy, a generująca najwyższe koszty opinia biegłego J. K. (1) w żadnym stopniu go nie dotyczyła.

W tych warunkach, mając na uwadze wskazane wyżej okoliczności Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. zmienił zaskarżone postanowienie w punkcie 4 i orzekł, jak w sentencji oraz na podstawie art. 385 k.p.c. zw. z art. 13 § 2 k.p.c. oddalił apelację w pozostałej części.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. Co do zasady każdy z uczestników niniejszego postępowania ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie. Dotyczy to przede wszystkim opłat za czynności pełnomocników wnioskodawcy i uczestników, których nakład pracy włożony w wyjaśnienie okoliczności faktycznych i prawnych istotnych dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy był podobny.

W kwestiach nieuregulowanych w art. 520 k.p.c. znajdują zastosowanie przepisy o zwrocie kosztów w postępowaniu procesowym. Sąd Okręgowy miał na uwadze, że wnioskodawca i uczestnicy w równym stopniu byli zainteresowani w rozstrzygnięciu niniejszej sprawy. Wnioskodawca poprzez ustanowienie służebności przesyłu, a uczestnicy poprzez stwierdzenie nabycia służebności przez zasiedzenie. Cel był zatem jeden, uregulowanie sytuacji prawnej korzystania przez uczestników z nieruchomości wnioskodawcy. Z tym, że udział uczestnika (...) S.A. w postępowaniu apelacyjnym był znikomy, uzupełniające postępowanie dowodowe w ogóle go nie dotyczyło. Dlatego to wnioskodawca i uczestnik (...) S.A. w równym stopniu powinni uczestniczyć w ponoszeniu kosztów uzupełniającego postępowania dowodowego przeprowadzonego na etapie postępowania apelacyjnego. Dodatkowo należy zwrócić uwagę, że mimo iż ostatecznie wniosek wnioskodawcy w większości został oddalony, to jednak podkreślić należy, że wnioskodawca przed wdaniem się w spór na drodze sądowej podjął czynności zmierzające do rozstrzygnięcia kwestii służebności przesyłu w drodze umowy z uczestnikiem E. – O., co niewątpliwie obniżyłoby koszty postępowania. Do umowy jednak nie doszło (wezwanie do zawarcia umowy – k. 11v). Dlatego Sąd Okręgowy na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. zasądził od wnioskodawcy na rzecz uczestnika (...) S.A. połowę kosztów wydatkowanych przez tego uczestnika na przeprowadzenie dowodu z opinii biegłych. Łączny koszt opinii (...) Federacji Stowarzyszeń (...) oraz (...) (...) (...) wyniósł 57.746,44 zł. Całość kosztów uiścił uczestnik E. – O., dlatego Sąd Okręgowy zasądził od wnioskodawcy na rzecz tego uczestnika połowę powyższej kwoty, tj. 28.873,22 zł.

Bożena Charukiewicz